

Föreningen Sveriges Fäbodbrukare (FSF)

Pauline Palmcrantz, ordf
Björkbergsv 74
793 60 Siljansnäs
pauline@sockenkantor.se

Jordbruksdepartementet,
103 33 Stockholm
Jordbruksminister Eskil Erlandsson,
registrator@agriculture.ministry.se
sofia.bjornsson@agriculture.ministry.se
helene.holstein@agriculture.ministry.se

Fäbodbrukarnas synpunkter och önskemål angående förutsättningar och framtida villkor - för en långsiktigt hållbar utveckling också för fäbodbruket

Föreningen Sveriges Fäbodbrukare vill härmed framföra sina synpunkter angående förutsättningar och villkor för småjordbruk med fäboddrift.

Vi önskar också en konkret diskussion om en bättre hantering av fäbodbrukets frågor samt om den nuvarande situationen för det svenska fäbodbruket, i syfte att också fäbodbruket ska kunna bidra till arbetet för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Enligt vår bedömning saknas en fungerande hantering av fäbodbrukets frågor och det saknas en grundläggande och förankrad strategi för fäbodbrukets utvecklingsmöjligheter och framtida villkor. Fäbodbruket omfattar ett relativt litet antal företag och fäbodbrukets frågor hamnar inte sällan i en gråzon, trängs undan eller marginaliseras i skuggan av starkare och/eller bättre organiserade intressen. Vi bifogar också för kännedom dels skrivelse till Övervakningskommitten (090615) med anledning av det pågående arbetet med översyn av Landsbygdsprogrammet, dels skrivelse till SJV och Landsbygdsnätverket (090625) angående omfattningen av fäbodbruket och behovet av ökad kunskap om det svenska fäbodbruket.

FSF vill påtala den kunskapsbrist som uppenbarligen föreligger om fäbodbruket och dess traditionella markanvändning liksom det historiskt och fram till nutid omfattande extensiva betesbruket i skog och fjäll i de övre delarna av landet. Beskrivningen av bristfälliga kunskapsunderlag bekräftas också av Jordbruksverkets nyligen publicerade rapport 2009:10 "Utveckling av ängs- och betesmarker – igår, idag och imorgon"

Utifrån begränsade och bristfälliga kunskaps- och beslutsunderlag blir fäbodbrukets frågor inte rätt behandlade. Så tas följaktligen heller inte relevant hänsyn till denna del av den kulturelaterade biologiska mångfalden.

Enligt vår uppfattning finns det behov och skäl samt historiska kunskapsunderlag som motiverar en vida större omfattning av småjordbruk med fäboddrift i vårt land. Vi måste också påtala att föreliggande miljömål vad gäller småjordbruk med fäboddrift därmed inte vilar på saklig grund.

Vid erbjuder oss att vid lämpligt tillfälle förklara vår syn på detta samt att förmedla en inblick i fäbodbrukets omfattning och markanvändning genom historien och därmed de objektiva grunderna för behoven av hänsynstagande till fäbodbruket som lokal och traditionell kunskap samt till den relaterade delar av den biologiska mångfalden.

FSF vill också påtala de brister vi upplever i den administrativa hanteringen av fäbodbrukets frågor. Enligt vår tolkning så omfattas fäbodbruket och fäbodbrukarna av såväl miljömål som konventionen om biologisk mångfald (CBD), bland annat av artikel 8j. Som kultur- och brukarminoritet behöver vi därmed också få tillträde till de processer som avhandlar våra angelägenheter och vårt kunskapsområde.

Vi är medvetna att våra synpunkter till Övervakningskommitten nu kommer i ett skede när det förmodligen upplevs som svårt för tjänstemännen att beakta detta. Dock är situationen återkommande eftersom vi regelmässigt inte får del av information om pågående förändringar och inte bjuds in till dessa nätverk och samarbeten som också avhandlar grundläggande förutsättningar, regelverk och villkor samt framtida existensmöjligheter även för vår del. Därmed får vi ju heller inte erforderliga möjligheter att bidra med våra kunskaper och vårt engagemang för att uppfylla miljömål och Sveriges åtaganden enligt CBD.

Måhända det kan försökas förklaras med att fåbodbrukarna är få och att fåbodbruket idag är litet till omfattningen. Men om dessa kunskaper och angelägenheter på ett relevant sätt ska fångas upp inom ramen för miljöarbete och åtagandena vad gäller CBD, så måste även fåbodbrukarna ges möjligheter till insyn och att delta!

Som samlade organ för fåbodbrukarna på det nationella planet har vi att åberopa CBD och vi gör anspråk på att föra talan vad avser lokal och traditionell kunskap i de delar som berör småjordbruk med fåboddrift. Enligt vår bedömning utgör fåbodbruket ett gott exempel vad gäller att ”bruka utan att förbruka” och enligt vår uppfattning så behövs bättre ekonomiska villkor och bättre utformning av regelverken för att tillförsäkra även fåbodbrukarna och fåbodbruket en framtid samt för att bibehålla och utveckla miljö-, kultur- och andra mervärden som kan förknippas med småjordbruk med fåboddrift.

Mot denna bakgrund vill vi lämna följande två konkreta önskemål;

Dels vill vi vädja till Jordbruksministern att agera för bättre villkor för fåbodbruket i samband med den aktuella översynen av Landsbygdsprogrammet. Vi föreslår på kort sikt att ersättningsnivån till fåbodbyte återställs till tidigare nivå under förra programperioden. I den uppkomna situationen kan det vara erforderligt med ett politiskt tillrättaliggande för att korrigera den bristfälliga hanteringen av fåbodbrukets frågor utifrån otillräckliga kunskapsunderlag.

Dels önskar vi möjlighet till ett sammanträffande med Jordbruksministern för att framlägga vår syn på hanteringen av fåbodbrukets frågor samt för att diskutera möjligheterna för en bättre hantering av fåbodbrukets frågor i det administrativa systemet. Förslagsvis att genomföra vid lämpligt tillfälle under hösten. Fåbodbrukarna förvaltar väsentliga värden på den svenska landsbygden och vi är mycket angelägna om att kunna bidra till att bevara och utveckla lokal och traditionell kunskap inom småjordbruk med fåboddrift, att bevara och förvalta våra traditionella jordbrukslandskap samt att återställa och bevara värdefulla fåbodbetesbiotoper på utmark i skog och fjäll.

Fåbodbrukarna önskar medverka i det vidare arbetet för fåbodbrukets utvecklingsmöjligheter och framtida roll i en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Siljansnäs 090626

Föreningen Sveriges Fåbodbrukare

Pauline Palmcrantz, ordf

Bilagor;

Fåbodbrukarnas synpunkter till Övervakningskommitten angående det svenska fåbodbruket och hanteringen av betesmarkerna i landsbygdsprogrammet (090615)

Fåbodbrukarnas skrivelse till SJV och Landsbygdsnätverket angående omfattningen av fåbodbruket och behovet av ökad kunskap om det svenska fåbodbruket (090625)

För kännedom;

Börje Alriksson, borje.alriksson@environment.ministry.se

Håkan Tunon, hakan.tunon@cbm.slu.se